

Kategori	Tiltak	Gjennomføring
		Transport
		Elektrifisere kommunal
Transport	Velge elbil* for sykehjemmets to biler ved neste anbudsrunde *(eller andre utslippsfrie løsninger/fornybart drivstoff)	sommer 2021
Transport	Velge elbil* for sentraladministrasjonens ene bil ved neste anbudsrunde *(eller andre utslippsfrie løsninger/fornybart drivstoff)	sommer 2021
Transport	Kjøpe inn elektrisk varebil for å erstatte fossildrevet bil til drift UM	2022
Transport	Etablere ladepunkter for kommunale biler ved kommunehus	2020
Transport	Etablere kommunalt eid hurtigladepunkt med betalingstjeneste	2020
Transport	Still krav til opplegg for (private)/ ferdig ladepunkt (kommunalt) ved alle nybygg.	2020
		Folkehelse i de korteste reisene - lettere
Transport	Lage hjertesone rundt Havgløtt Barnehage ved å endre rundkjøring til lekeområde	2019
Transport	Oppgradere gangfelt Sundet-Strand til opphevd gangfelt	2020
Transport	Skifte all gatebelysning over til kostnadseffektiv LED-belysning	2022
Transport	Etablere kommunal støtteordning for privatpersoner som kjøper kjøper elsykkel (10 X 5000,- per husstand)	2020
		Kollektivtransport som pass
Transport	Etablere prøveprosjekt med "Hent meg-løsning" (ring en minibuss) - innspill til fylkeskommunen	2020
Transport	Bytte ut buss med minibuss på strekniger med få passasjerer - innspill fylkeskommunen	2020
Transport	Sette krav om nullutslipsteknologi for båtpassasjertrafikken Sæterøyene-Osen - innspill til fylkeskommunen	2020
		Klimasmart arealplanl
Transport	Legge all nyetablering av bebyggelse nært bygdesentres [/XXkm/definer område] butikk, skole og helsetjenester.	Rullering arealpla
		Planlegging
		Tilpassning til et villere og

Planlegging	Kartlegge nåværende og framtidige flom- og rasrisikoområder for å unngå nybygging i farlige områder.	Rullering arealpla
Planlegging	Holde forventet stormflosone 3,5 m.o.h. fri for nybygg som ikke er særlig tilpasset oversvømmelse	Rullering arealpla
Planlegging	Bestille utredning om klimaendringenes påvirkning av flomrisiko langs Steinsdalselva for hus, vei og matjord.	2020
Planlegging	Delta aktivt i "Nettverk for klimatilpassning Trøndelag" med fokus på kompetanseheving og finansiering av klimatiltak med statlige KLIMASTAS-midler	2019
Planlegging	Bevare myrarealer som flomvern og karbonlager ved å ikke omdisponere eller tillate drenering.	Rullering arealpla
Planlegging	Bevare matjorda i Osen ved å ikke omdisponere matjord uten å	Rullering arealpla
Planlegging	Ungå tap av totalt skogareal og øke omløpstiden i skogbruket gjennom rådgivning og forvaltning av kommunal grunn.	Rullering arealpla
Bygg		
Eksisterende bygnin		
Bygg	Bruke ENOVAS EPC-modell til kartlegging og gjennomføring av energi-oppgadering på alle kommunale bygg.	2020-2024
Bygg	Effektivisere vannbåren varmesystem på Osen sykehjem og Strand skole ved installasjon av vannbehandlingsanlegg.	2020
Bygg	Teste PI-SEC scenariokalkulator for energistyring i bygningsmasse på kommunehuset	2019
Nye kommunale by		
Bygg	Før alle kommunale bygg- og anleggsprosjekter gjennomføre forprosjekt med tidlig kartlegging av klima og energiltak.	2019
Bygg	Stille krav om solenergi i alle nye kommunale bygg	2020
Bygg	Nye kommunale bygg skal som hovedregel være av plusshus-standard	2020
Egen virksomhet		
Tilrettelegging for nær		
Egen virksomhet	Oppfordre til deltagelse i næringslivets "Klimapartnere Trøndelag" ved å stille krav om medlemskap for å motta støtte fra kommunens næringsfond.	2020

Egen virksomhet	Åpne for støtte fra kommunens næringsfond for innkjøp som erstatter fossil energibruk med nullutslippsløsninger.	2019
Egen virksomhet	Åpne for støtte fra kommunens næringsfond for merutgifter knyttet til "Miljøfyrtårn"-sertifisering for de tre første bedriftene som oppnår sertifiseringen.	2020
Egen virksomhet	Tilrettelegge for etablering av havvind i Osens regulerte havarealer	2019
Egen virksomhet	Tilrettelegge for etablering av landbasert vindkraft i Osen	2020
Egne avdelinger		
Egen virksomhet	Få Strand skole og Havgløtt barnehage "Grønt flagg"-sertifisert etter modell fra Seter oppvekstsenter.	2020
Egen virksomhet	Initiere et interkommunalt samarbeid om klimarådgiver etter modell fra vannområdekoordinatorstilling for Nordre Fosen Vannområde	2021
Egen virksomhet	Innføre et fast kapittel om klima og energi i økonomisk handlingsplan	
Egen virksomhet	Gjennomføre en test av klimamesterskap med appen "Ducky" på Strand skole for å se om folkehelsesuksessen med appen "Trimpoeng" kan overføres.	2020
Egen virksomhet	Gradere kjøregodtgjørelse for å premiere samkjøring og bruk av elbil.	2020
Egen virksomhet	Stille krav til alle våre norske vareleverandører om deltagelse i Grønt Punkt (nasjonal returordning for emballasje) gjennom å videreføre vårt kontrollmedlemskap i Grønt Punkt Norge.	2019
Egen virksomhet	Still krav om klimavurdering i alle saker til politisk behandling, slik vi allerede har krav om folkehelsevurdering.	2019
Egen virksomhet	Delta aktivt i "Nettverk for lavutslipp Trøndelag" med fokus på kompetanseheving og finansiering av klimatiltak med statlige KLIMASTAS-midler	2019
Egen virksomhet	Synliggjøre kommunens klimaarbeid mot egne innbyggere (Facebook, "Runer fra Osen" & nettside).	2020
Egen virksomhet	Innføre statistikkføring av kjørelengde på kommunens biler	2020
Egen virksomhet	Bestille utslippsregnskap for egen virksomhet	2020

Egen virksomhet	Osen kommune blir med i Covenant of Mayors (EUs ordførerravtale for klima)	2020
Befolkningen	Videreføre Bygdatunet og skolenes samarbeid om mattradisjon, råvarekunnskap og dyrking.	2020
Bruke kommunens eie		
Egen virksomhet	Bruke eiermakt i TrønderEnergi til å gjøre det lettere for lokale kraftverk og husholdninger å selge strøm	2020
Kommunal innkjøpsmakt - forbruk		
Egen virksomhet	Vurdér risiko i alle større fysiske investeringer med levetid på over 10 år, for å sikre at de er i tråd med omstilling til lavutslippssamfunnet.	2020
Egen virksomhet	Still kvalifikasjonskrav om utslippsfrie og fornybare løsninger i anskaffelser.	2020
Egen virksomhet	Bruk Difis veiledere og kriterier for grønne anskaffelser - velg nivå avansert eller spydspiss og vekt klima minst 30%	2020
Egen virksomhet	Synliggjør økonomiske gevinster ved grønne innkjøp med Difis* effektkalkulatorer. *(Direktorat for forvaltning og IKT)	2020
Egen virksomhet	Innrett langvarige kontrakter på en måte som sikrer innfasing av nye løsninger underveis.	2020
Egen virksomhet	Still krav til utslippsfri/fossilfri varelevering og transporttjenester.	2020
Egen virksomhet	Still krav til utslippsfri/fossilfri anleggsdrift og -transport	2021
MAT		
Mat	Kartlegge og jobbe med redusert matsvinn i kommunale virksomheter etter Difis veileder* https://www.anskaffelser.no/verktoy/veiledere/veileder-om-forebygging-og-reduksjon-av-matsvinn	2020
Klimautslipp fra jordsi		
Mat	Kommunisere tilskuddsordninger for drenering av dyrketmark og aktivt følge opp fratrekk i tilskudd for vassjuke jordarealer.	2020
Mat	Prioritere drenering og hydrotekniske tiltak ved tildeling av MIL- og RMP-midler (dekke 70% av søkesum)	2019
Klimautslipp fra jorbrukets gjøt		

Mat	Tilrettelegge for etablering av felles gjødselslager med sikte på redusert transport og høstspredning.	2020
Mat	Kommunisere og aktivt følge opp muligheten til å gi tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.	2020
Mat	Unngå høstspredning av husdyrgjødsel gjennom rådgivning og en konservativ bruk av dispensasjon for sen spredning.	2020
Mat	Bruke eiermakt i MNA for at bioenergibedriften EcoPro skal ta imot husdyrgjødsel fra bønder i Trøndelag	2020
Mat	Ved interesse fra landbruket, vurdere etablering av bioenergi for nærvarmeanlegg.	2020
Havbruk		
Mat	Sette vilkår om landstrøm på 50% av nyetableringer av oppdrettsanlegg .	2019
Befolkningen		
Befolkningen	Etablere utstyrsbibliotek - gratis utlån av sports- og friluftsutstyr	okt-19
Befolkningen	Etablere kommunal støtteordning for privatpersoner som kjøper kompostanlegg	2020
Befolkningen	Invitere næringsaktører til å holde årlig informasjonsmøte om solceller og andre energiltak i hjemmet.	2019
Resirkulering		
Resirkulering	Videreføre støtten til "Byttesentralen" for å sikre gjenbruk og redusere avfallsproduksjon	2020
Resirkulering	Videreutvikle kildesortering på kommunehuset og oppnå Miljøfyrtårn-sertifisering	2020
Resirkulering	Bruke eiermakt i MNA til å øke fradraget i renovasjonsavgiften for husstander som komposterer.	2020
Resirkulering	Bruke eiermakt i MNA til å innføre kildesortering på alle hytterrenovasjonspunkter	2020
Resirkulering	Bruke eiermakt i MNA til å fase inn nullutslippsteknologi i bilparken	2020
Resirkulering	Bruke eiermakt i MNA til å opprette en tilskudsorsning for innkjøp av kompost tilsvarende tøybleietilskuddordningen (inntil kr 1000,- pr. bleiebarn under 2 år)	2020

Ansvaret	Finansiering	Estimert merkostnad/egne midler		Estimert resultat
bilpark				
Rådmann	Drift	-	kr	xxx drivstoffbesparelse (XXkr pr år) XXXCO2 kutt *signaleffekt
Rådmann	Drift	-	kr	xxx drivstoffbesparelse (XXkr pr år) XXXCO2 kutt *signaleffekt
Rådmann	Investering + KLIMASATS-midler (75%)	? Se Nesodden kommunes klimasatssøknad		xxx drivstoffbesparelse (XXkr pr år) XXXCO2 kutt *signaleffekt forutsetning for kommunale elbiler *signaleffekt *økt elbilandel blant kommunalt ansatte
UM	KLIMASATS-midler (50%) + Investering	40 000,00	kr	*økt elbilandel blant Osens innbyggere *økt verdiskapning fra gjennomreisende trafikk
UM	investering + brukerbetaling	800 000,00	kr	*økt elbilandel blant Osens innbyggere
UM	Drift	-	kr	
å velge sykkel og gange				
UM	Drift "Tilskot til lokale tiltak for trafikktryggleik" + Investering	>1000		*større og tryggere lekeområde *renere luft og ingen tomgangskjøringsproblematikk
UM/fylke?	Invistering KLIMASATS-midler (50%) + drift	???	25 000,00	? Generelle estimater per km? *økt folkehelse *økt sykkelandel
ser for Osen				
Rådmann	Drift	-	kr	* reduserte utslipp fra tomme busser
Rådmann	Drift	-	kr	* reduserte utslipp fra tomme busser
Rådmann	Drift	-	kr	* kutte 160 000 l bensin /430 tonn CO2 per år
egging				
UM	Drift	-	kr	*redusert internttransport ???)Estimater generelt?
våtere vær				

UM	Drift		- kr	*unngå person- og einedomsskade samt kommunal erstatningsrisiko
Rullering ar	Drift		- kr	*unngå person- og einedomsskade samt kommunal erstatningsrisiko
UM	"Tilskudd til klimatilpassning"		- kr	*kunnskapsinnhenting *unngå person- og einedomsskade samt kommunal erstatningsrisiko
UK	Drift		- kr	*økt bruk av statlige midler til tiltak som reduserer driftskostnader og klimagassutslipp
UM	Drift		- kr	unngår CO2-utslipp på 58 tonn per dekar * *(utslipp ved omdisponering fra myr til dyrket mark i en 20årsperiode etter nydyrking,
UM	Drift		- kr	Miljødirektoratets mal)
UM	Drift		- kr	*sikre mattrygghet i møte med *øke opptak iav klimagasser i
UM	Drift		- kr	skog

nger

UM	Investering + ENOVA	4 000 000,00 kr		totalt potensiale all kommunale bygninger: årlig besparelse på 384 581 kr (549 401 kWh)* (Enova EPC)
UM	Investering	125000 per anlegg		økt levetid på 20 år energibesparing 3 – 6 % per år =Xxkroner
UM	Drift		- kr	*beregne utbedringspotensiale (konkurrerer med tiltaket over)

vgg

UM	Investering + KLIMASATS-midler (75%)	25% av konsulentutgifter		*redusere driftskostnader og energiforbruk
UM	Investering	eks. enebolig: invist betydelig kortsiktig merkostnad,		*redusert strømforbruk og kostnad etter nedbetaling
UM	Investering	langsiktig inntjening		* redusert driftskostnader *signalbygg for markedsføring av kommunen

t ringsliv

Rådmann	Drift		- kr	*økt konkurransekraft *økt omstilling og innovasjon
---------	-------	--	------	---

Rådmann	Næringsfond	-	1,00 kr	*for første gang få Miljøfyrtårnsertifiserte bedrifter i kommunen
Rådmann	Næringsfond		- kr	*for første gang få Miljøfyrtårnsertifiserte bedrifter i kommunen
UM	Drift		- kr	*markedsføre Osen som foregangskommune *potensiell kraftproduksjon og verdiskapning
UM	Drift		- kr	*potensiell kraftproduksjon og verdiskapning *høyt konfliktnivå
UK	Drift	>2000		*mer bærekraft i egen virksomhet *holdningskapende effekt hos oppvoksede generasjoner
Rådmann	KLIMASATSmidler (XX%) + drift	?		*økt bruk av statlige midler til tiltak som reduserer driftskostnader og klimagassutslipp
UK	Drift		13 000,00 kr	*holdningsskapende
Rådmann	Drift		? Må man øke godgjørelsen, eller kan man kutte den?	*redusere kostnader og forbruk av drivstoff
Rådmann	Drift		- kr	*sikre at kommunens emballasjeforbruk gjenvinnes
Rådmann	Drift		- kr	*øke næringslivets deltagelse i returordningen
Rådmann	Drift		- kr	*økt gjennomføringsevne på klimamål *synliggjøre langsiktige kostnadsbesparelser
UK	Drift		- kr	*økt bruk av statlige midler til tiltak som reduserer driftskostnader og klimagassutslipp
Rådmann	Drift		- kr	* økt bevissthet og involvering av innbyggere
UM	Drift		- kr	*muliggjør kontroll med måloppnåelse elektrifisering bilpark
UM	investering		10 000,00 kr	*muliggjør kontroll med måloppnåelse kutt i egne klimagassutslipp

Rådmann	Drift	0?		*tilgang på EU-midler for klimatilak *synliggjøring av Osens klimaarbeid
UK	Drift		- kr	*utdanning, matsikkerhet og holdningsskapning
ermakt				
Rådmann	Drift		- kr	* Gjøre det lettere for private vannkraftverk og privatpersoner med solcelleanlegg å bidra til strømforsyningen
ermakt i storskala				
Rådmann	Drift		- kr	*forebygge tap og ekstrakostnader i møte med framtidige krav og fysiske klimaendringer
Rådmann	Drift		- kr	*reduere indirekte utslipp *bidra til markedsgrunnlag for klimaløsninger
Rådmann	Drift/investering	varierende kortsiktig merkostnad, langsiktig inntjening		*reduere indirekte utslipp *bidra til markedsgrunnlag for klimaløsninger *forebygge tap og ekstrakostnader i møte med framtidige krav
Rådmann	Drift		- kr	*forebygge tap og ekstrakostnader i møte med framtidige krav
Rådmann	Drift		- kr	*reduere indirekte utslipp *bidra til markedsgrunnlag for klimaløsninger
Rådmann	Drift		- kr	*reduere direkte utslipp XXX generelle estimater? *skape marked for omstilling i Osens anleggsnæring
UM	Drift		- kr	*reduert indirekte utslipp
monn				
UM	Drift		- kr	*reduerte lystgassutslipp fra dårlig drenert jordbruksarealer
UM	Fylket (SMIL/RMP)		- kr	*reduerte lystgassutslipp fra dårlig drenert jordbruksarealer
dshåndtering				

UM	Drift		- kr	*reduserte transportbehov, lystgassutslipp og avrenning til vassdrag
UM	Drift		- kr	*reduserte lystgassutslipp og avrenning til vassdrag
UM	Drift		- kr	*reduserte lystgassutslipp og avrenning til vassdrag
Rådmann	Drift		- kr	*
UM	"Grønne lån" KBN + Investering	>1000 000		* lokal verdiskapning av bioressurser *reduserte utgifter oppvarming og strøm

UM	Drift		- kr	* sikre omstilling og trygge arbeidspolasser i kommunen * kutte XXX ton CO2 per anlegg
----	-------	--	------	--

Rådmann

+	Fylkeskommunal frivillig/pri vat aktør	støtte (66%) + Investering	<50000	* sosial utjevning *lavere forbruk * *redusert forbruk torvjord *redusert avfallstransport
---	--	-------------------------------	--------	--

UM	MNA + drift		5 000,00 kr	*holdningsskapende *økt etablering av private solcelleanlegg
UK	Drift		- kr	

Rådmann	Drift		- kr	* redusere avfallsmengde og tap av brukbare gjenstander *redusert forbruk ved gjenbruk *signaleffekt *mer bærekraft i
---------	-------	--	------	---

Rådmann	Drift		- kr	egen virksomhet *redusert forbruk torvjord *redusert avfallstransport
---------	-------	--	------	---

Rådmann	MNA		- kr	*holdningsskapende
---------	-----	--	------	--------------------

Rådmann	Drift		- kr	*hindre tap av materialressurser *signaleffekt *kutte direkte utslipp
---------	-------	--	------	--

Rådmann	Drift	KLIMASTAS- tilskudd (75%)		*signaleffekt *redusert forbruk torvjord *redusert avfallstransport
---------	-------	------------------------------	--	---

Rådmann	Drift		- kr	*holdningsskapende
---------	-------	--	------	--------------------

